

*Handläggare:
Sören Berg*

Landstingsstyrelsen

Ny måltidsutredning

Ärendebeskrivning

Fullmäktige föreslås besluta att tillsätta en måltidsutredning som ska ge underlag för den långsiktiga hanteringen av måltidsfrågor inom Stockholms läns landsting.

Beslutsunderlag

Kostpolicy, fastställd 2006 (LS 0411-1982)
Förslag till måltidspolicy för Stockholms läns landsting, december 2010
Förvaltningens tjänsteutlåtande 2011-01-26

Förslag till beslut

Produktionsutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en måltidsutredning i enlighet med förvaltningens förslag

att det bifogade förslaget till måltidspolicy ska gälla som riktlinje tills måltidsutredningen presenterar ett slutligt förslag

att kostpolicy från 2006 och riktlinjerna i kostutredningen 2007 därmed inte längre gäller

Produktionsutskottet föreslås för egen del, under förutsättning av fullmäktiges beslut, besluta föreslå landstingsstyrelsen besluta

att uppdra åt landstingsdirektören att genomföra en måltidsutredning i enlighet med fullmäktiges beslut.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

I maj 2007 beslöt landstingsfullmäktige att successivt upphandla kostförsörjning i linje med förslag från den kostutredning som då presenterades. Många av de mål som sattes upp har nåtts, men problem har också uppstått och uppmärksammats.

Till stöd för det löpande utvecklingsarbetet med patientmåltider, inför de beslut som måste fattas för Nya Karolinska i Solna och inför att det nuvarande avtalet med Sodexo löper ut 2015, föreslår förvaltningen att en måltidsutredning med brett uppdrag tillsätts.

Ett förslag till måltidspolicy, att efterträda den tidigare kostpolicyn, har arbetats fram under 2010. Denna policy föreslås gälla som riktlinje tills utredningen presenterar ett slutligt förslag.

Bakgrund

Landstingsfullmäktige fastställde 2006 en kortfattad kostpolicy¹. I maj 2007 beslöt fullmäktige att successivt upphandla kostförsörjning i linje med förslag från den kostutredning som då presenterades².

Kostutredningen förespråkade en organisatorisk samordning av kostverksamheten, med tydlig rollfördelning mellan beställare och utförare. Entreprenörer skulle svara för produktion och distribution av kyld mat till mottagningskök, där den ompackas och levereras till avdelningskök för slutberedning/uppvärmning. Entreprenören skulle anställa/överta personal för hela produktions- och distributionsprocessen. Den nya lösningen skulle ge högkvalitativ mat och större valfrihet. Viktiga motiv var också att man behövde leva upp till skärpta hygienkrav och att man ville undvika dyrbara ombyggnader av egna utslitna produktionskök.

Upphandlingen ledde fram till avtal om matleveranser till Södertälje sjukhus, Karolinska universitetssjukhuset, Danderyds sjukhus och de verksamheter inom SLSO som tidigare fått patientmat från dessa sjukhus. Många av målen har uppnåtts, men problem har också uppstått och

¹ Kostpolicy LS 0411-1082

² LS 0603-0574

uppmärksammas. Inkörningsproblemen har successivt åtgärdas, och löpande förbättringsarbete pågår hela tiden, men situationen är ännu inte tillräckligt bra.

På politisk nivå har frågorna diskuterats vid flera tillfällen och i många olika sammanhang. En motion med rubriken Hälsokök³ föreslås nu bli behandlad i samband med detta ärende.

I verksamheterna har måltidsfrågorna fått ökad uppmärksamhet på alla nivåer, bland annat genom diskussioner i sjukvårdens ledningsgrupper, i samarbetsgrupper mellan sjukhusen och med stöd av det särskilda måltidsrådet⁴. Ett nytt gemensamt leverantörsberoende utbildnings- och inspirationsmaterial för vård- och måltidspersonal kommer snart att börja användas. En expertgrupp inom landstinget har utarbetat ett förslag till Måltidspolicy⁵, att efterträda den nuvarande kostpolicyn.

För Nya Karolinska Sjukhuset i Solna är det viktigt att relativt snart fastställa riktlinjer för hanteringen av måltidsfrågorna.

De sjukhus som idag har avtal med Sodexo behöver lång framförhållning inför att avtalet löper ut våren 2015.

I bakgrunden finns även flera omvärldsfaktorer: Socialstyrelsen kommer inom kort att utfärda en ny föreskrift med tillhörande vägledning. Livsmedelsverket har fått i uppdrag att skapa ett nationellt kunskapscentrum för den offentliga måltiden. Frågorna diskuteras också i nationella nätverk som t ex Nätverket Hälsöfrämjande Sjukhus och Vårdorganisationer⁶. Intressanta exempel från andra håll och länder har lyfts fram i debatten. Dessutom har måltidsfrågornas roll i vårdens grund- och vidareutbildningar diskuterats.

Överväganden

Mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts och de frågor och idéer som lyfts fram, samt med anledning av de nya nationella riktlinjer som är på väg, föreslår förvaltningen att en ny måltidsutredning tillsätts.

Beteckningen Måltidsutredning är avsedd att betona ett brett perspektiv som bland annat innefattar maten och tillbehören, miljön och de mänskliga mötena vid måltiden, möjligheterna att välja vad och när man vill äta, samt

³ LS 0911-0995

⁴ Inrättat efter beslut i landstingsstyrelsen 2009-08-18, då benämnt "kostråd"

⁵ Förslag till Måltidspolicy

⁶ Landstingsstyrelsen beslutade om medlemskap 18 mars 2008

även följsamheten till de individuella behov som utgår från olika traditioner och kulturella bakgrunder. Patientens möjlighet att äta tillsammans med besökande anhöriga bör också uppmärksammas.

En grundläggande ambition bör vara att så långt som möjligt decentralisera ansvaret för måltidsfrågorna, så att lösningarna på samma sätt som när det gäller övriga inslag i vården anpassas till olika patienters och verksamheters behov.

Det förslag till måltidspolicy som tagits fram av en expertgrupp föreslås bli fastställt som en utgångspunkt för utredningsarbetet, och som riktlinje för det arbete som sker tills utredningen presenterar ett slutligt förslag. På så sätt tillvaratas det arbete som redan är utfört, samtidigt som utredningen ges möjlighet att vidareutveckla.

Utredningen föreslås få i uppdrag

- att sammanställa en översiktlig bild av hur måltidsfrågorna inom vården hanteras på olika håll i landet, på myndighetsnivå och med utblick mot några goda exempel i jämförbara länder – och bedöma vad i detta som är särskilt intressant för SLL.
- att bedöma i vilken mån och på vilket sätt SLL kan knyta sitt arbete med måltidsfrågorna till nationella regler/riktlinjer/strukturer – och i vilken mån landstinget behöver utveckla egna.
- att med utgångspunkt från det nu liggande förslaget ge förslag till ny måltidspolicy, för all måltidsverksamhet inom landstingets ansvarsområde.
- att med utgångspunkt från en ambition till ökad decentralisering ge förslag till förtydligad arbets- och ansvarsfördelning när det gäller måltidsfrågor.
- att med utgångspunkt från ovanstående sammanställa ett kunskapsunderlag till stöd för dem som kommer att fortsätta arbetet med måltidsfrågor inom SLL.
- att bedöma om det ovanstående arbetet ger grund för några synpunkter från landstingets sida när det gäller måltidsfrågornas ställning inom vårdens grund- och vidareutbildningar – och vad de synpunkterna i så fall bör innebära.
- att i en särskild delutredning ge underlag för hur måltidsfrågorna ska lösas inom Nya Karolinska Solna.

Utredningen föreslås arbeta med ett brett perspektiv och belysa aspekter som nutrition och ätande, patientupplevelse, kulturella aspekter, hygien, hanterbarhet ur personalperspektiv, miljö och kostnadseffektivitet. De specifika bedömningarna och beräkningarna måste sedan ske inför varje konkret beslut.

Utredningen föreslås få ett brett arbetssätt där landstingets egen kompetens tillvaratas, samtidigt som man drar nytta av externa kunskaper och erfarenheter. Ett flertal olika kunskapsområden och yrkesgrupper bör engageras på olika sätt.

Utredningen föreslås få arbeta under cirka ett år, med snabbare hantering av vissa frågor inom delutredningen för Nya Karolinska Solna.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets miljöpolitiska program Miljösteg 5 har hänsyn till miljön beaktats och bedömningen är att det inte är relevant med miljökonsekvensbeskrivning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Tf landstingsdirektör